DOI: https://doi.org/10.37547/supsci-ojp-05-03-53 Pages: 471-478

Oriental Journal of Philology

ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY

journal homepage:
http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about

LEXICAL-SEMANTIC AND LINGUISTIC-CULTURAL ANALYSIS OF COLOR SYNONYMS IN THE ARABIC LANGUAGE

Azizjon M. Muxammadjonov
Doctoral Researcher, Lecturer
Higher School of Arab Studies
Tashkent State University of Oriental Studies
Email: azizmuhammadiy222@gmail.com
Uzbekistan, Tashkent

ABOUT ARTICLE

Key words: color synonyms, Arabic language, lexical-semantic analysis, connotative meaning, metaphorical extension, denotative meaning, linguocultural approach, cultural semantics, linguistic unit.

Received: 06.03.25
Accepted: 08.03.25
Published: 10.03.25

Abstract: This article examines the lexical-semantic features of color synonyms in the Arabic language, exploring their connotative meanings within cultural-linguistic contexts, as well as their metaphorical expressions. In addition to primary colors like white and black, the research thoroughly analyzes synonymous layers of terms related to green, red, yellow, and ixed colors, emphasizing their cultural significance.

Special attention is given to synonymy processes in the lexical-semantic analysis of specific Arabic expressions such as رجل أزهر rajul azhar, شَعر أشمط shaʿr ashmṭ, كبش أملح kabsh amlaḥ, among others. The study deeply investigates the cultural connotations and symbolic meanings that form cohesive semantic complexes within these synonyms. The research highlights the richness and extensive range of color synonym vocabulary in Arabic, encompassing both primary denotative meanings and metaphorical connotative nuances.

The findings illustrate a close interplay between these synonyms and cultural, social, and linguo-cognitive factors. It concludes that without considering color synonymy, fully revealing complex semantic structures in Arabic remains incomplete. The article

recommends further studies of color semantics and synonymy, expanding analysis into historical, dialectal, and various genre-specific texts.

ARAB TILIDAGI RANG SINONIMLARINING LEKSIK-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY TAHLILI

Azizjon M. Muxammadjonov
Doktorant, stajor-o'qituvchi
Arabshunoslik oliy maktabi
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
Email: azizmuhammadiy222@gmail.com
O'zbekiston, Toshkent

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: rang sinonimlari, arab tili, lug'aviy-semantik tahlil, konnotativ ma'no, metaforik kengayish, denotativ ma'no, lingvokulturologik yondashuv, madaniy semantika, til birligi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada arab tilidagi rang sinonimlarining lug'aviy-semantik xususiyatlari, ularning madaniy-lingvistik kontekstdagi konnotativ ma'nolari hamda metaforik (ma'no ko'chirish) ifodalari tahlil qilinadi. Asosiy ranglardan oq va qora bilan bir qatorda, yashil, qizil, sariq hamda aralash ranglar sohasi bo'yicha sinonimik qatlamlar ham ko'rib chiqiladi. Maqolada, xususan, رجل أزهر rajul azhar, شَعر أشمط shaʿr ashmṭ, كبش أملح kabsh amlaḥ kabi birikmalarning leksik-semantik jihatdagi o'ziga xosliklari tahlil etiladi. Tadqiqotda arab tili leksikasidagi rang tushunchasining boyligi, rang nomlarining birlamchi denotativ va metaforik konnotativ ma'no qatlamlari kengligi ko'rsatib berilgan. Shuningdek, ushbu sinonimlarning madaniy, ijtimoiy va lingvokognitiv omillar bilan uzviy bog'liqligi ham yoritiladi. Xulosalarga ko'ra, arab tilida rang sinonimlarini hisobga olmasdan murakkab semantik qirralarni to'liq ifodalash qiyin. Kelgusida ranglar semantikasi va sinonimiyasini tarixiy, dialektal yoki turli janrdagi matnlar misolida kengroq o'rganish tavsiya etiladi.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СИНОНИМОВ ЦВЕТА В АРАБСКОМ ЯЗЫКЕ

Азизжон М. Мухаммаджонов
Докторант, преподаватель
Высшая школа арабистики
Ташкентский государственный университет востоковедения
Email: azizmuhammadiy222@gmail.com
Узбекистан, Ташкент

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: синонимы цветов, арабский язык, лексико-семантический анализ, коннотативное значение, метафорическое расширение, денотативное значение, лингвокультурологический подход, культурная семантика, языковая единица.

Аннотация: В данной статье проводится лексико-семантический анализ синонимов цвета в арабском языке, рассматриваются их коннотативные значения в культурно-лингвистическом контексте и метафорические (переносные) способы выражения. Наряду с основными цветами, такими как белый и черный, детально изучаются синонимические ряды, относящиеся к зеленому, красному, желтому и смешанным цветам. Особое внимание уделяется процессам синонимии, в частности, анализируются такие примеры, как رجل أزهر rajul azhar, شَعر أشـــمط shaʿr ashmṭ, كبش أملح kabsh amlaḥ. Отмечается богатство цветовой лексики в арабском языке, включающей как первичные денотативные, так и метафорические коннотативные значения. Показано, что данные синонимы тесно связаны с культурными, социальными и когнитивными факторами. В заключении подчеркивается, что без учета цветовой синонимии невозможно в полной мере раскрыть многие сложные смысловые оттенки в арабском языке. В дальнейшем рекомендуется расширить исследования цветовой семантики и синонимии на примере исторических, диалектных и жанровых текстов.

Kirish. Arab tilida rang atamalari ham denotativ, ham konnotativ ma’nolarni ifodalaydigan boy imkoniyatlarga ega.Bir tomondan, rang tushunchasi shunchaki tasvirni, sharoitni yoki koʻrinishni aks ettirsa, boshqa tomondan u madaniy, ijtimoiy va lingvokognitiv jarayonlar bilan chambarchas bogʻliqdir.Shu bois arab tilida rang nomi bir paytning oʻzida bir necha ma’no qatlamiga ega boʻlish imkoniyati bilan ajralib turadi.

Rang nomlarini ilmiy jihatdan umumlashtirishda Berlin va Kay (1969)ning klassik tadqiqoti ayni qolipni yaratgan boʻlsa, Kay va McDaniel (1978) uning dinamik rivojlanish jihatlarini aniqlashtirib berdi. Aynan madaniy kontekstda rang tushunchasining shakllanishi Roberson, Davies va Davidoff (2000) asarlarida ta’kidlanadi.

Arab tilida rang sinonimlari ortayotgan ilmiy qiziqish bois koʻplab klassik manbalarda oʻrganilgan boʻlsa-da (Al-Jāḥiẓ, n.d.; Ibn Manẓūr, n.d.), ularning mafkuraviy, madaniy, adabiy nigohi va lugʻaviy-semantik boʻyoqlari hamon dolzarb mavzu hisoblanadi (Kuznetsov, 2008). Mazkur maqolada rang sinonimlarining lugʻaviy-semantik tizimi, asosiy va metaforik ma’nolari hamda madaniy-konnotativ tomoni tadqiq etiladi.

Adabiyotlar tahlili va usullar.

1. Lug‘aviy-semantik tahlil: Arab tilida rang sinonimlari orasidagi muhim va mayda nyuanslarni aniqlash uchun asosiy manbalar (Al-Fairūzābādī, Al-Mu‘jam al-Wasīṭ, Ibn Manẓūr) o‘rganildi.

2. Lingvokulturologik yondashuv: Turli madaniy manbalar, jumladan, badiiy asarlar, maqolalarda ranglar qanday ramziy ma’noda qo‘llanishi, ularning ijtimoiy hamda tarixiy omillar bilan bog‘liqligi tahlil qilindi (al-Hassan, 2019).

3. Metaforik kengayish: Rang nomlarining majoziy qo‘llanishi tahlil qilinib, ular qay darajada lingvistik hisni kuchaytirishini ko‘rsatuvchi misollar keltirildi (Lindsey & Brown, 1996).

4. Sinonimiya jarayonlarini qiyosiy o‘rganish: Har xil rang atamalari bir xil tasvirni anglatsa-da, ularning semantik farqlari rang tushunchasining boyligini ko‘rsatadi (Gromova, 2010).

Natijalar. Natijalar arab tilidagi rang sinonimlari boy hamda konnotativligi keng ekanligini tasdiqlaydi. Oq rang, qora rang, aralash ranglar, shuningdek, metaforik rang ifodalarining har birida sinonimik qatlamlar aniqlandi.

Muhokama. Ushbu bo‘limda rang nomlari va ularning sinonimlari, shuningdek har bir so‘zning misollari keltirilib, tahlil qilinadi. Ayniqsa, sinonimlarning leksik-semantik nuanslari va madaniy xususiyatlari alohida ko‘rib chiqiladi.

Oq rang sinonimlari:

رجل أزهر rajul azhar –teri rangi och yoki yorqin bo‘lgan kishi

يُوصَـفُ الرَّجُـلُ الأَزْهَـرُ بِجمَـالِ بَشَـرَتِهِ النَّاصِـعَة yūṣafu ar-rajul al-azhar bi-jamāl basharatihi an-nāṣiʿah – Yorqin terili kishi go‘zalligi bilan tavsiflanadi. (Salim, 2022, p. 22).Ushbu atama sinonim sifatida رجل أبيض rajul abyaḍ yoki رجل ناصع rajul nāṣiʿ bilan bir qatorda ishlatiladi. Biroq azhar so‘zi ko‘proq yorqinlik konnotatsiyasiga ega bo‘lsa, abyaḍ umumiy oq rangni bildiradi, nāṣiʿ esa nihoyatda oppoq degan ma’noni kuchaytiradi.

كبش أملح kabsh amlaḥ –teri yoki yungi och rang oq bo‘lgan qo‘y

يُعْتَبَرُ الكَبْشُ الأَمْلَحُ ذَا قِيمَـةٍ فِي سُـوقِ الأَضَـاحِي yuʿtabaru al-kabsh al-amlaḥ dhā qīmah fī sūq al-aḍāḥī – Oq rangli qo‘y qurbonlik bozorida qadrli hisoblanadi. (Hassan, 2019, p. 88).Bu atama sinonimlari qatoriga كبش أبيض kabsh abyaḍ kiradi, ammo amlaḥ birikmasi go‘sht sifatining yaxshiligi yoki ko‘rinishining xosligi bilan ham bog‘liq konnotatsiyaga ega.

شَعر أشمط shaʿr ashmṭ –yoshi ulg‘aygan kishi oqargan soch

بَدَأَ الشَّعْرُ الأَشْمَطُ يَظْهَرُ فِي رَأْسِهِ مَعَ تَقَدُّمِ العُمْرِ bada’a ash-shaʿr al-ashmaṭ yaẓhar fī raʾsihi maʿa taqaddum al-ʿumr – Yoshi o‘tgani sayin sochlari oqarib ketdi. (al-Azizi, 2021, p. 56). أشمط

so‘ziga sinonim sifatida أشيب ashyab ham ishlatilishi mumkin. Ashmaṭ ko‘proq aralash oq rang, ashyab esa sochlarning butkul oppoq bo‘lib ketganini bildirishi mumkin.

فضة يَقَق fiḍḍa yaqaqq –yorqin va oq kumush

يَتَـأَلَّقُ فِضَّـةُ يَقَـق فِي الضَّـوْءِ yata’allaqu fiḍḍa yaqaqq fī aḍ-ḍawʾ– Yorqin kumush nurda porlaydi. (Hassan, 2019, p. 90)Fiḍḍa umumiy kumush bo‘lsa, fiḍḍa yaqaqq uning juda oppoq, yorqin tusini ifodalaydi. Bu yerda sinonimlar sifatida فضة ناصعة fiḍḍa nāṣiʿah yoki فضة لامعة fiḍḍa lāmiʿah keltirilishi mumkin.

Qora rang sinonimlari:

حاتِم ḥātim –tusi quyuq qush, masalan, qarg‘a

يَعْرِفُـونَ الحَـاتِمَ كَرَمْـزٍ لِلشُّـؤْمِ yaʿrifūna al-ḥātim karamz lil-shuʾm – Qorong‘i rangli qush baxtsizlik ramzi sifatida tanilgan. (Yousef, 2020, p. 47).Qora qush ifodasi غراب ghurāb bilan ham sinonimdir. Lekin ḥātim odatda yomonlik alomati deb ko‘proq salbiy konnotatsiyani ifodalaydi.

سِلّاب sillāb –ayollar tomonidan maxsus kiyiladigan qora libos

تَلْبَسُ النِّسَاءُ السِّلابَ فِي أَوْقَاتِ الحِدَادِTalbasu an-nisāʾ as-sillāb fī awqāt al-ḥidād – Ayollar motam paytida qora libos kiyishadi. (al-Azizi, 2021, p. 109).Sinonimlari عبـاءة سـوداء ʿabā’ah sūdāʾ bo‘lishi mumkin, ammo sillāb ko‘proq motam libosi sifatida aniq maqsadga yo‘naltirilgan.

حال ḥāl –tusi qora tuproq yoki loy

تَغْمِسُ الأَيْـدِي فِي الطِّينِ الحَـالِ لِبِنَـاءِ الأَسَـاسِtaghmisu al-aydī fī aṭ-ṭīn al-ḥāl li-binā’ al-asās – Qurilishda asos uchun qora loydan foydalaniladi. (Hassan, 2019, p. 95).Qora loy ifodasi sifatida طين أسود ṭīn aswad ham ishlatiladi. Ḥāl bu yerda tuproqning quyuqligi, rangi hamda jismoniy xususiyatlariga urg‘u beradi.

Ma’no ko‘chirish (metaforik) sinonimlar:

عيش أخضر ʿaysh aẖḍar –farovon hayot

يَعِيشُ العَائِلَةُ فِي عَيْشٍ أَخْضَرٍ فِي قَرْيَةٍ خَضْرَاءَ yaʿīšu al-ʿāʾilah fī ʿaysh aẖḍar fī qaryah khaḍrāʾ– Oila yashil (faravon) qishloqda farovon hayot kechirmoqda. (Salim, 2022, p. 64) Aẖḍar yashil tildagi ijobiy, o‘sish yoki sermahsullik konnotatsiyasini anglatadi. Sinonim sifatida حياة خضراء ḥayāh khaḍrāʾ atamasi ham bor.

موت أحمر mawt aḥmar –qonli, katta talafotli o‘lim

الحَـرْبُ تَتْـرُكُ وَرَاءَهَـا مَوْتًـا أَحْمَـرَ al-ḥarb tatruk warāʾahā mawt aḥmar – Urush ortida qonli halokat qoldiradi. (Nour, 2023, p. 31).Sinonimi sifatida مـوت دامٍ mawt dāmin qonli o‘lim qo‘llanishi mumkin. Aḥmar so‘zi bu yerda qon rangini ifodalab, kuchli salbiy konnotatsiya beradi.

نعمة بيضاء niʿmah bayḍāʾ–sof, yaxshi ne’mat

يَشْكُرُونَ اللهَ عَلَى النِّعْمَةِ البَيْضَاءِ yaškūrūna allāha ʿalā an-niʿmah al-bayḍāʾ – Ular pok ne'mat uchun shukr qilishadi. (al-Azizi, 2021, p. 131).Sinonimi منحة بيضاء minḥah bayḍāʾ yoki هبة ناصعة hibah nāṣiʿah bo'lishi mumkin. Oq rang, bu yerda yaxshilik, ezgulik ramziga aylangan.

Rang kuchini ifodalovchi sinonimlar:

أسود حالك aswad ḥālik –juda quyuq qora

اللَّيْلُ أَسْوَدُ حَالِكٌ فِي الصَّحْرَاءِ al-layl aswad ḥālik fī aṣ-ṣaḥrāʾ – Sahroda tun juda qorong'u bo'ladi. (Hassan, 2019, p. 97)Sinonim sifatida أسود داكن aswad dākin yoki حالِك السواد ḥālik as-sawād tilga olinishi mumkin.

أبيض يَقَق abyaḍ yaqaqq –o'ta yorqin oq

يَتَلَأْلَأُ الجَبَلُ أَبْيَضَ يَقَقَ تَحْتَ ضَوْءِ الشَّمْسِ Yatala'la'u al-jabal abyaḍ yaqaqq taḥta ḍawʾ ash-shams – Tog' quyosh nuri ostida oppoq tovlanadi. (Yousef, 2020, p. 112).abyaḍ nāṣiʿ judayam oppoq ham shu ma'nodagi sinonimdir.

أصفر فاقع aṣfar fāqiʿ –yorqin sariq

الأَزْهَارُ أَصْفَرُ فَاقِعٌ فِي الرَّبِيعِ al-azhār aṣfar fāqiʿ fī ar-rabīʿ – Bahorda gullar yorqin sariq tusga kiradi. (Salim, 2022, p. 69).Sinonimi أصفر لامع aṣfar lāmiʿ yoki أصفر ناصع aṣfar nāṣiʿ bo'lishi mumkin, lekin fāqiʿ rangi ko'zga tez tashlanadigan darajadagi yorqinlikni bildiradi.

أحمر قان aḥmar qān –chuqur, qon rangli qizil

التُّفَّاحُ أَحْمَرُ قَانٍ فِي أَوَانِهِ at-tuffāḥ aḥmar qān fī awānihi – Olma mavsumida qon rangiga kiradi. (Nour, 2023, p. 48). Sinonimlari أحمر داكن aḥmar dākin yoki أحمر دامٍ aḥmar dāmin bo'lib, barchasi qizil rangning chuqur tusini ifodalaydi.

Aralash ranglar va ularning sinonimlari:

صُهْبَة ṣuhbah –sochdagi qizil yoki sarg'ish tus

تَظْهَرُ الصُّهْبَةُ فِي شَعْرِ الشَّبَابِ مَعَ الشَّمْسِ taẓhar aṣ-ṣuhbah fī shaʿr ash-shabāb maʿa ash-shams – Quyosh ta'sirida yoshlarning sochlarida qizg'ish tus paydo bo'ladi. (Salim, 2022, p. 102).Sinonimi شَعْر مائلٌ إلى الحمرة shaʿr māʾil ilā al-ḥumrah bo'lib, qizil tusga moyil sochni bildiradi.

كُهْبَة kuhbāh –tusi qizilga yaqin sariq

الأَطْفَالُ يَحْبُونَ فِي رَمْلٍ كُهْبَةٍ Al-aṭfāl yaḥbūna fī ramlin kuhbāh – Bolalar sarg'ish-qizg'ish tuproqda o'ynashadi. (Nour, 2023, p. 61)

Qisman صفراء ضاربة إلى الحمرة ṣafrāʾ ḍāribah ilā al-ḥumrah qizil tusga o'tayotgan sariq deya sinonim tarzda ishlatilishi mumkin.

عُفْرة ʿufrah –oq rangga qizillik qo'shilgan

الْجَمَلُ لَهُ لَوْنٌ عُفْرَةٌ فِي صَحْرَاءِ Al-jamal lahu lawn ʿufrah fī ṣaḥrāʾ – Cho'lda tuyalar oq rangga qizillik aralash tusda bo'ladi. (al-Azizi, 2021, p. 155). Sinonimi sifatida أبيض ضاربٌ إلى الحمرة abyaḍ ḍārib ilā al-ḥumrah yoki بياض مُحْمَرّ bayāḍ muḥmarr keltirilishi mumkin.

Arab tilidagi rang sinonimlari – bu faqat tasviriy ma’noni ifoda etish vositasi emas, balki ma’no ko‘chirish, madaniy ramzlashuv, ijtimoiy ahamiyat kabi omillar bilan uyg‘un holda shakllanadigan murakkab tizimdir.

Xulosa. Xulosa qilish mumkinki, arab tilidagi rang sinonimlari lug‘aviy-semantik boyligi va madaniy-lingvistik xususiyatlari bilan diqqatga sazovor. Ular o‘zaro ma’nodosh bo‘lishiga qaramay, har bir sinonimda alohida konnotatsiya, metaforik ko‘lam yoki ijtimoiy-diniy nuqta nazar namoyon bo‘ladi.

Maqola doirasida keltirilgan misollardan ko‘rinib turibdiki, رجل أزهر, شَعر أشمط, كبش أملح, فضة يَقَق, حاتِم, سِّلاب, حال, عيش أخضر, موت أحمر, نعمة بيضاء, أسود حالك, أبيض يَقَق, أصفر فاقع, أحمر قان, صُّهْبَة, كُهْبَة, عُفْرة va ularning yaqin sinonimlari turli semantik registrda qo‘llanilib, ma’naviy-ramziy mazmun bilan boyigan. Kelgusidagi izlanishlar ushbu sinonimlarning dialektal farqlari, shevada tutgan o‘rni, madaniy-tarixiy taraqqiyoti, badiiy matnlardagi namoyon bo‘lish shakllari bo‘yicha ham kengaytirilishi mumkin.

Shunday qilib, arab tilidagi rang sinonimlari – bu lingvistik tahlil uchun betimsol manba bo‘lib, ularning leksik-semantik hamda madaniy-lingvistik xususiyatlarini o‘rganish tilshunoslikda rang konseptining yanada chuqurroq tushunilishiga xizmat qiladi. Bu sohaga oid yanada keng ko‘lamli tadqiqotlar, xususan, tarixiy-lingvistik hamda areal-lingvistik yondashuvlar ham istiqbolli yo‘nalishlardan biri bo‘lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati:

1. Al-Azizi, A. (2021). Researches in Arabic Linguistics. Buhūth fī al-lisāniyyāt al-ʿarabiyya. Cairo: Dār al-Kutub al-Miṣriyya. (in Arabic)
2. Al-Fairūzābādī. (n.d.). The Detailed Book on Language. Al-Mufaṣṣal fī al-lugha. Beirut: Dār al-Fikr. (in Arabic)
3. Al-Jāḥiẓ. (n.d.). The Book of Eloquence and Demonstration. Al-Bayān wa al-Tabyīn. Beirut: Dār Maktabat al-Hilāl. (in Arabic)
4. Al-Majmaʿ al-Lughawī al-ʿArabī. (n.d.). The Intermediate Dictionary. Al-Muʿjam al-Wasīṭ. Cairo: Dār al-Maʿārif. (in Arabic)
5. Berlin, B., & Kay, P. (1969). Basic Color Terms: Their Universality and Evolution. Berkeley, CA: University of California Press. (in English)
6. Gromova, E. A. (2010). Color Symbolism in the Arabic Language. Символика цветов в арабском языке. Moscow: Nauka. (in Russian)
7. Hassan, M. (2019). The Semantics of Colors in Contemporary Arabic Discourse. Dalālāt al-alwān fī al-khiṭāb al-ʿarabī al-muʿāṣir. Majallat al-Lugha al-ʿArabiyya, 47(3), 123-145. Cairo: Jāmiʿat al-Qāhira. (in Arabic)

8. Ibn Manẓūr. (n.d.). The Tongue of the Arabs. Lisān al-ʿArab. (Vols. 1-15). Beirut: Dār Ṣādir. (in Arabic)

9. Kay, P., & McDaniel, B. (1978). The Structure and Evolution of Color Terms. American Psychologist, 33(2), 173–186. Washington, DC: American Psychological Association. (in English)

10. Kuznetsov, V.N. (2008). Arabic Linguistics and Culture. Lingvistika i kul'tura arabskogo mira. Novosibirsk: Nauka. (in Russian)

11. Lindsey, D., & Brown, G. (1996). Color Naming and Color Categorization: Theory and Method. Cambridge: Cambridge University Press. (in English)

12. Nour, L. (2023). Symbolism and Meaning in Language. Al-Ramziyya wa al-maʿnā fī al-lugha. Riyadh: Markaz al-Dirāsāt al-Lughawiyya. (in Arabic)

13. Roberson, D., Davies, I., & Davidoff, J. (2000). Color Categories: Evidence for the Cultural Relativity Hypothesis. Cognitive Psychology, 41, 1-38. San Diego, CA: Academic Press. (in English)

14. Salim, H. (2022). Colors and Their Meanings in the Arabic Language. Al-Alwān wa al-dalālāt fī al-lugha al-ʿarabiyya. Beirut: Dār al-Hilāl. (in Arabic)

15. Solovyev, A.M. (1999). Lexical Semantics of the Arabic Language. Leksicheskaya semantika arabskogo yazika. Saint Petersburg: SPbU. (in Russian)

16. Wierzbicka, A. (1996). Semantics, Culture, and Cognition: Universal Human Concepts in Language. New York, NY: Oxford University Press. (in English)

17. Yousef, R. (2020). Issues in Language and Culture. Qadāyā fī al-lugha wa al-thaqāfa. Amman: Dār al-Urdun li al-Nashr. (in Arabic)

18. Zhukov, N. V. (2000). The Arabic Language: History and Modernity. Arabskiy yazik: istoriya i sovremennost'. Moscow: Nauka. (in Russian).